

INFORMAȚIILE ÎN CADRUL ACȚIUNILOR MILITARE MODERNE

THE INFORMATION WITHIN THE MODERN MILITARY ACTIONS

Drd. Iulian-Marius IORGA*

Configurația acțiunilor militare moderne determină o reconsiderare a rolului informațiilor. Informațiile neprelucrate sunt utilizate pentru producerea de „intelligence”, care a devenit un factor multiplicator al puterii de luptă.

Consider că, în actualul mediu de securitate, puterea națională se măsoară nu numai prin capacitatea militară de răspuns, ci și prin cea informativă.

Progresul tehnologic are o influență deosebită asupra surselor și a structurilor de informații din spațiul acțiunii militare, poate determina expansiunea rapidă a mediului informațional militar și constituie un important mijloc de dezvoltare multilaterală a operațiilor informaționale care au, la rândul lor, un efect direct asupra acțiunilor militare.

Așadar, informația este importantă în toate formele acțiunilor militare și permite interpretarea intențiilor inamicului, fiind totdeauna un element critic, ce determină eficiența procesului de comandă și control.

Configuration of modern military actions causes a reconsideration of the role of information. The raw information is used to produce “intelligence”, which has become a multiplier of combat power.

I consider that, in the current security environment, the national power capacity is measured not only in its military power, but also in its “intelligence” one.

The technological progress has a great influence on the sources and on the information structures in military action space, it can determine the rapid expansion of the military information environment and it constitutes an important multilateral development of information operations which, in turn, directly affect the military actions.

Therefore, information is important, in all forms of military actions, and provides the interpretation of the enemy's intentions, always being a critical element that determines the efficiency of command and control process.

Cuvinte-cheie: informații militare; confruntare informațională; avantaj informațional; superioritate informațională; comandă și control; spațiul virtual.

Keywords: military intelligence; informational confrontation; informational advantage; informational superiority; command and control; cyberspace.

Acțiunea militară modernă

Acțiunea militară modernă, după opinia mea, include o paletă largă de forme de manifestare, de la cele strict proprii conflictului armat până la operații altele decât războiul. Ea se poate organiza și desfășura atât la nivel strategic, cât și operativ sau tactic.

Clasificarea acțiunilor militare se poate face după criteriile care privesc: ponderea elementului militar, gradul de violență și mediile în care se desfășoară.

Opinez că noile trăsături ale conflictelor militare sau nonmilitare pot fi determinate de deținerea și utilizarea tehnologiilor de vîrf în domeniul IT, armelor și armamentelor. În cazul disproporțiilor numerice, dar și ca înzestrare a forțelor participante la acțiunea militară, avem de-a face cu simetrii sau disimetrii (nonsimetrii).

Miza viitoarelor acțiuni poate fi alta decât cele „clasice”, și anume: informațiile, tehnologia și comunicațiile.

După opinia mea, *confruntarea în plan informațional* va fi o formă în continuă evoluție. Ceea ce se dorește este obținerea avantajului informațional sub cel puțin unul dintre cele trei niveluri ale acesteia: superioritate, dominație, supremație.

**Universitatea Națională de Apărare „Carol I”*
e-mail: iuli_iorga@yahoo.com

Utilizarea domeniului informațional permite dezvoltarea unor multitudini de forme de confruntare, care utilizează în mod direct informația și sistemele informaționale specifice, și care confirmă argumentele mele privind acțiunile militare moderne.

Confruntarea în plan informațional folosește într-un fel și componenta energetică specifică scopului, și anume distrugerea centrelor de informații și a canalelor de comunicații ale adversarului dar, în același timp, utilizează spațiul virtual pentru obținerea avantajului informațional.

Una dintre formele cele mai complexe de acțiune militară este operația întrunită multinațională. Operațiile militare întrunite, indiferent de tipul acestora, au o singură bază comună: Doctrina Aliată întrunită pentru operații. Conform acesteia, principalele tipuri de operații multinaționale sunt: specifice luptei armate, de stabilitate și sprijin, în sprijinul păcii sau de angajare a forței pe timp de pace.

Tipologia operațiilor întrunite multinaționale este înscrisă și în *Doctrina Armatei României* (2012). În acest context, participarea României la operații multinaționale este o opțiune fermă, bazată pe angajamentele asumate în cadrul NATO și UE.

Informația militară

Având în vedere că acțiunile militare moderne vor fi bazate, în foarte mare măsură, pe informații s-au produs și se vor produce schimbări esențiale în procesul de planificare, organizare și executare a operațiilor militare. De aceea, consider că este necesar să se producă o reconsiderare a rolului informațiilor.

În armatele statelor occidentale¹, informația este definită, la modul general, ca reprezentând date neprelucrate, cu orice descriere, utilizate pentru producerea de „intelligence”.

În abordarea unor specialiști militari autohtoni: „Informația rezultă din înțelesul pe care oamenii îl atașează datelor, cu ajutorul mijloacelor convenționale cunoscute, utilizate în reprezentarea lor. Așadar, informația trebuie interpretată fie ca idee și concept, fie ca relație și lucru, sens în care reprezintă cunoaștere sau este apreciată ca știre ce poartă în sine date despre un fapt, eveniment sau proces și înlătură o anumită incertitudine (nedeterminare) din domeniul analizat”².

De asemenea, se consideră că informația se poate prezenta în trei ipostaze: „informația ca dată

reprezintă un element cheie al sistemelor de luptă, de comunicații și de informații militare; informația transformată în cunoaștere și înțelegere este un element cheie al procesului de comandă și luarea deciziei; informația din punct de vedere mediatic influențează percepții și atitudini și cristalizează credințe”³.

Aceeași abordare o găsim și în unele documente ale armatei americane, astfel: „...în conflictele militare actuale, informația, procesarea informației și rețelele de comunicații reprezintă nucleul fiecărei activități militare”⁴.

De asemenea, se apreciază că: „Capacitatea sistemelor militare (mari unități, unități) de a-și menține starea de organizare la nivel optim este dependentă în mare măsură de capacitatea lor informațională, respectiv de volumul și conținutul informațiilor operative și tehnice la dispoziție, precum și de dezvoltarea rețelelor de comunicații și de calculatoare utilizate”⁵.

Chiar dacă informația ca atare nu a determinat direct obținerea victoriei în niciun război, care a avut loc până în prezent, ea a devenit un factor multiplicator al puterii de luptă. Consider că, în actualul mediu de securitate, puterea națională se măsoară nu numai prin capacitatea militară de răspuns, ci și prin cea informativă.

De asemenea, în actualul context politico-militar, pentru asigurarea transmiterii de date și informații corecte luptătorilor în orice moment și loc, se impune adoptarea în spațiul de luptă a unei strategii de apărare⁶ în profunzime a acestora, care integrează capacitățile oamenilor cu posibilitățile operaționale și tehnologice.

Influența deosebită a progresului tehnologic asupra structurilor și a surselor de informații din spațiul acțiunilor militare este analizată și scoasă în evidență și de către unii specialiști militari din mediul universitar⁷, care afirmă că progresul tehnologic poate determina expansiunea rapidă a mediului informațional militar și constituie un important mijloc de dezvoltare multilaterală a operațiilor informaționale⁸, care au un efect direct asupra acțiunilor militare.

Potrivit unor analiști, „progresele din domeniile microprocesoarelor, calculatoarelor și altora înrudite s-ar fi produs și mai repede dacă n-ar fi existat o dezvoltare mai lentă a comunicațiilor, iar în ultimii ani dezvoltarea rețelelor n-ar fi rămas mult

în urma creșterii de viteză a microprocesoarelor, proces care acum s-a inversat”⁹.

Autori consacrați din mediul universitar militar¹⁰ afirmă că: „Informația este importantă în toate formele de luptă și permite înțelegerea inamicului, fiind totdeauna un element critic, ce determină eficacitatea acțiunilor de comandă și control. Comandanții trebuie să înțeleagă ce activități din mediul informațional pot afecta executarea misiunii, ducerea operațiilor și funcționarea sistemelor de comandă și control”¹¹. De aceea, preocuparea pentru dobândirea și menținerea superiorității informaționale constituie o acțiune importantă, care determină valoarea activităților de comandă și control, în principal, a procesului decizional”.

Cu același interes este studiată și problema avantajului informațional cu cele trei niveluri de manifestare îndeosebi superioritatea. Astfel, se scoate în evidență că, în documente oficiale¹², *superioritatea informațională* este definită drept „capacitatea de a culege, prelucra și disemina un flux neîntrerupt de informații concomitent cu abilitatea de a exploata sau împiedica inamicul să realizeze aceleași activități”.

Se apreciază că „obținerea superiorității informaționale crește viteza de comandă, previne surprinderea din partea adversarului, creează noi facilități de acțiune și îmbunătățește eficiența operațiilor desfășurate. Se dovedește astfel că superioritatea informațională și decizională¹³ reprezintă motorul noii gândiri militare despre conducere în războiul modern.

Un proces de comandă și control eficient este rezultatul unei temeinice asigurări informaționale a procesului decizional și trebuie să reflecte fidel starea reală a mediului de luptă.

Sprijinul cu informații al operațiilor este reglementat în armata noastră¹⁴ constituind o „formă de bază a asigurării acțiunilor și protecției forțelor și reprezintă ansamblul de măsuri și acțiuni desfășurate continuu și într-o concepție unitară de către toate forțele participante și la toate eșaloanele pentru planificarea, obținerea, verificarea, procesarea și valorificarea datelor și informațiilor referitoare la factorii de situație”. În acest scop, unul dintre conceptele operaționale moderne are în vedere că pe timpul operațiilor trebuie „să vezi primul, să înțelegi primul, să acționezi primul prin surprindere și să învingi inamicul într-o manieră categorică”.

Conform *Manualului de luptă american FM 3-0*, informațiile sunt culese din câmpul fizic, al comunicațiilor și al noncomunicațiilor, de regulă, sub formă de date¹⁵, utilizând forțe și mijloace de cercetare diverse. În cadrul acestora, echipamentele electronice SIGINT¹⁶ (ELINT¹⁷, COMINT¹⁸), dar și cele aparținând IMINT¹⁹, MASINT²⁰ sau altor mijloace tehnice, ocupă tot mai mult un loc primordial pentru realizarea produselor informative, contribuind esențial la procurarea informațiilor curente care, împreună cu cele de bază, permit definirea imaginii operaționale comune²¹.

Conform opiniei autorizate a unui specialist în informații militare, „se are în vedere că acel comandant care dispune de suficiente informații va cunoaște bine inamicul și spațiul de luptă, iar cel care nu are informații este stăpânit de neștiință care generează frica de necunoscut și, în final, dezordinea și haosul, întrucât cunoașterea fără organizare își pierde accesibilitatea”²².

Prin urmare, deciziile bazate pe o cunoaștere depășită, înșelătoare, incorectă sau pur și simplu falsă, determină înfrângerea în operație. De aceea, în război este mai ușor să învingi un inamic pe care-l înțelegi chiar și parțial, decât un inamic care rămâne o enigmă.

Cunoscutul autor de tratate despre fenomenul război, Carl von Clausewitz, aprecia că: „Forma veșnic schimbătoare a fenomenelor în război, îl obligă pe comandant să poarte în sine întregul aparat intelectual al cunoașterii sale, el trebuie să fie în stare să dea din sine, peste tot și cu fiecare bătaie a inimii, hotărârea necesară. Cunoașterea trebuie să se transforme, deci, prin deplina asimilare cu propriul spirit și propria viață, într-o adevărată capacitate de acțiune. Spiritul uman este educat de cunoștințele și orientarea ideilor care îi sunt comunicate”²³.

Pentru obținerea avantajului operațional și a superiorității decizionale de o dozebită importanță sunt o parte dintre parametrii informației care exprimă calitatea acestora (autenticitatea, integritatea, oportunitatea, relevanța, exactitatea, credibilitatea etc.). Aceste calități pot fi exploatate, în activitatea statelor majore, prin folosirea unor mijloace tehnice de cercetare performante (sistemul ISTAR).

Autori celebri de lucrări în domeniu apreciază că: „Spațiul virtual a devenit o componentă principală a acțiunilor militare moderne, fiind un teritoriu care nu ocupă volum în spațiul fizic,

constituind chiar o primă lume paralelă. Lumea virtuală ocupă ceea ce s-ar numi cel mai bine *non-spațiu*²⁴.

În spațiul de luptă se dezvoltă un nou tip de relații, și anume, colaborarea virtuală. Acest tip de relații în spațiul virtual asigură mult mai mult decât simpla distribuire a informațiilor permițând interacțiuni complexe și multilaterale în cadrul sistemului de ducere a luptei. Aceasta poate genera cantitățile critice de informații necesare pentru comandă și control, prin transferarea online a datelor și a informațiilor în locurile unde sunt necesare, înlocuind deplasarea oamenilor.

Unii autori de lucrări de specialitate în domeniul informațional militar evidențiază „caracterul nonliniar al informației utilizată în spațiul de luptă, concretizat prin faptul că o cantitate de informație relativ mică despre mediul de luptă, primită în operație la momentul oportun, poate determina realizarea superiorității informaționale și/sau declanșarea prin surprindere a unei acțiuni asupra adversarului cu rezultate disproporționate de mari. Revoluția informațională și sistemele informaționale moderne cu nivel ridicat de protecție împotriva amenințărilor au, și vor avea și în viitor, un impact major asupra comenzii și controlului, precum și asupra desfășurării acțiunilor militare, mai ales prin nivelul foarte ridicat al cunoașterii (care este nepuizabilă) și gradul superior de organizare și planificare a acestora”²⁵.

Cu cât în spațiul de luptă există sistemele automatizate de conducere mai performante, cu atât capacitățile lor informaționale creează condiții comandanților pentru a lua decizii optime, bine fundamentate din punct de vedere operațional, putând ridica eficacitate acțiunilor desfășurate.

Se apreciază că: „Rețeaua informațională a fiecărei mari unități (unități) constituie principalul element component al războiului bazat pe rețea (funcția informațională) care, împreună cu rețelele punctelor de comandă (funcția de decizie) și cu platformele de luptă (funcția acțională), determină sporirea considerabilă a eficacității acțiunilor militare desfășurate în spațiul de luptă modern, contribuind, totodată, substanțial la obținerea superiorității sau dominației asupra inamicului”²⁶.

În cadrul războiului informațional, informația este abordată atât ca o armă puternică, precum și ca o țintă preferată²⁷.

Autori contemporani afirmă că „informația poate fi cea mai de temut armă în cadrul evoluțiilor tehnologice din spațiul de luptă”²⁸.

Concomitent cu aceste evoluții tehnologice, concluzionez că vulnerabilitatea informației despre mediul de luptă crește considerabil, iar durata de viață a acesteia scade în raport invers proporțional cu dinamica acțiunilor militare. Informația devine astfel, în timp, nerelevantă, ceea ce determină apariția riscului operațional²⁹ care trebuie contracarat printr-o multiplicare însemnată a surselor de informații, integrate în rețele complexe, dispuse în spațiul acțiunii militare, precum și crearea condițiilor pentru ca acestea să transmită, în timp real, volumul de date cules către centrele de integrare și de fuziune a informațiilor, unde se dorește crearea imaginii operaționale comune.

NOTE:

- 1 *Joint Doctrine Encyclopedia*, USA Army, 1997, p. 328.
- 2 C. Alexandrescu, G. Alexandrescu, Gh. Boaru, *Sisteme informaționale – fundamente teoretice*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2009, p. 114.
- 3 *** *Doctrina operațiilor informaționale*, SMG/FOP-3.15, p. 39.
- 4 *Joint Vision 2020, Americas Military – Preparing for Tomorrow*, USA, GPO, Washington DC, June 2000.
- 5 C. Alexandrescu, G. Alexandrescu, Gh. Boaru *Sisteme informaționale militare – servicii și tehnologie*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010, p. 16.
- 6 James Dunningan, *O nouă amenințare mondială Cyber-Terrorismul*, Editura Curtea Veche, București, 2010, p. 315.
- 7 C. Alexandrescu, G. Alexandrescu, Gh. Boaru, *op.cit.*, p. 17.
- 8 *Operațiile informaționale* constau în folosirea integrată a capacităților războiului electronic, operațiilor împotriva rețelelor de calculatoare, operațiilor psihologice, dezinformării militare și securității operațiilor pentru afectarea sau apărarea informației și sistemelor informaționale și influențarea structurilor de luarea deciziei. Ele cuprind atacul asupra sistemelor de comandă și control ale adversarului (operații ofensive) și apărarea sistemelor de comandă și control ale forțelor aliate împotriva distrugerii de către inamic (operații de apărare). Operațiile informaționale combină efectele ofensive și de apărare pentru producerea superiorității informaționale în punctele decisive, ceea ce permite comandanților să obțină, să mențină și să exploateze inițiativa (FM 3-13, *Information Operations*, Washington DC, November 2003, pp. iii, iv).
- 9 A. Toffler, H. Toffler, *Revolutionary Wealth (Avuția în mișcare)*, Editura Antet, București, 2006, p. 52.
- 10 C. Alexandrescu, G. Alexandrescu, Gh. Boaru, *op.cit.*, p. 18.
- 11 *Sistemul de conducere modern* al unei structuri militare asigură comanda și controlul în operație prin ansamblul punctelor de comandă (principale, de rezervă, ajutoare, înaintate) proprii, ale forțelor subordonate (luptătoare, de sprijin, logistice), eșalonului superior, vecinilor și a altor structuri de forțe, utilizând sistemul său informațional (rețeaua

de asigurare a informațiilor și rețelele de comunicații și de calculatoare). Acesta nu substituie cultura militară, experiența de luptă, intuiția și arta de a conduce a comandanților și a statelor majore, ci asigură elaborarea deciziei, aplicarea acesteia și comanda operațiilor pentru îndeplinirea misiunii.

12 *** Joint Vision 2010, *op.cit.*, p. 16.

13 Superioritatea decizională este un avantaj competitiv în domeniul cognitiv. Aceasta descrie capabilitatea unei structuri luptătoare de a elabora decizii mai bine documentate și mai rapid decât un adversar, facilitată de superioritatea și dominația informațională (L. Money, *Report on Network Centric Warfare. Sense the Report, Department of Defense*, Washington DC, 2001, p. 15).

14 *** I.P.S.- 3.1, *Manualul privind procedurile de informații militare pentru sprijinul operațiilor*, SMG, București, 2006, p. 14.

15 Data reprezintă orice entitate (semnal) neprelucrată provenită de la sursele de culegere a semnalelor, iar informația reprezintă produsul rezultat din prelucrarea (procesarea) datelor obținute de la surse (AAP-6/2010, pp. 2D1, 2 I 4).

16 SIGINT – Signal Intelligence.

17 ELINT – Electronic Intelligence.

18 COMINT – Communication Intelligence.

19 IMINT – Imagery Intelligence.

20 MASINT – *Measurement and Signature Intelligence* – reprezintă un procedeu tehnic de a obține informații prin culegerea, prelucrarea și analiza datelor rezultate din detectarea, urmărirea și identificarea țintelor fixe și mobile, pe baza descoperirii caracteristicilor (semnăturii) lor distinctive prin utilizarea diferitelor categorii de senzori. MASINT, de asemenea, prelucrează și exploatează date culese de surse aparținând IMINT și SIGINT (FM 2-0).

21 *Imaginea operațională comună* reprezintă afișarea în format electronic unic a informației relevante din zona de interes a comandantului, elaborată conform cererilor utilizatorilor și bazată pe date și informații comune, necesare pentru o succesiune de comenzi (FM 3-0, art. 5-80).

22 M. Chiriac, *Cercetarea în acțiunile de luptă*, Editura Academiei Militare, București, 1979, p. 151.

23 Carl von Clausewitz, *Despre război*, Editura Militară, București, 1982, pp. 128-130.

24 A. Toffler, H. Toffler, *Revolutionary Wealth (Avuția în mișcare)*, Editura Antet, București, 2006, p. 66.

25 M. Staș, V. Păun, *Spațiul de conflict informațional*, Editura Pro Humanitate, București, 1998, p. 63.

26 C. Alexandrescu, G. Alexandrescu, Gh. Boaru, *Sisteme informaționale militare – servicii și tehnologie*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010, p. 22.

27 *Cornerstones of Information Warfare*, Department of the Air Force, Washington, DC, 1995, p. 2.

28 P. Grier, *Information Warfare*, Air Force Magazine, no. 3, March 1995, p. 23.

29 *Riscul operațional* reprezintă o reuniune complementară, cu o componentă *energetică* de acoperire, care-l face să aibă consecințe mai mari sau mai mici în caz de nereușită, dar și una *informațională* bazată pe cunoaștere, evaluare, informare și dezinformare. Componenta informațională îi asigură dinamismul necesar aprecierii și evaluării situației (Gh. Ilie, *Securitatea sistemelor militare*, Editura Militară, București, 1995, p. 89).

BIBLIOGRAFIE

*** AAP-6, *NATO Glossary of Terms and Definitions*, 2010.

*** AJP-01 (D), *(Allied Joint Doctrine) Doctrina Aliată întrunită*, 2010.

*** AJP-3.10, *Doctrina Aliată întrunită pentru operații de informații*, 2009.

*** FM 3-13, *Field Manual, Information Operations*, November, Washington DC, 2003.

*** FM 3-0, *Field Manual, Operations*, Headquarters, Department of the Army Washington DC, 14 June 2010.

*** FM 2-0, *Field Manual, Intelligence*, Headquarters No. 2-0, Department of the Army Washington DC, 17 May 2004.

*** *Joint Doctrine Encyclopedia*, USA Army, 1997.

*** Joint Vision 2020, *America's Military – Preparing for Tomorrow*, USA, GPO, Washington DC, June 2000.

*** Joint Vision 2010, *America's Military – Preparing for Tomorrow*, Department of Defense, Washington DC, 1996.

*** *Doctrina operațiilor informaționale*, SMG/FOP-3.15.

*** IPS-3.1, *Manualul privind procedurile de informații militare pentru sprijinul operațiilor*, SMG, București, 2006.

*** *Cornerstones of Information Warfare*, Department of the Air Force, Washington DC, 1995.

Alexandrescu C., Alexandrescu G., Boaru Gh., *Sisteme informaționale – fundamente teoretice*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2009.

Alexandrescu C., Alexandrescu G., Boaru Gh., *Sisteme informaționale militare – servicii și tehnologie*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010.

Chiriac M., *Cercetarea în acțiunile de luptă*, Editura Academiei Militare, București, 1979.

Clausewitz von Carl, *Despre război*, Editura Militară, București, 1982.

Grier P., *Information Warfare*, Air Force Magazine, no. 3, March 1995.

Ilie Gh., *Securitatea sistemelor militare*, Editura Militară, București, 1995.

James Dunningan, *O nouă amenințare mondială Cyber-Terrorismul*, Editura Curtea Veche, București, 2010.

Money L., *Report on Network Centric Warfare*. Sense the Report, Department of Defense, Washington DC, 2001.

Roceanu Ion, Buga Iulian, *Informația – repere conceptuale și coordonate de securitate*, Editura AISM, București, 2003.

Staș M., Păun V., *Spațiul de conflict informațional*, Editura Pro Humanitate, București, 1998.

Toffler A., Toffler H., *Revolutionary Wealth (Avuția în mișcare)*, Editura Antet, București, 2006.

https://en.wikipedia.org/wiki/Military_doctrine

http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jp1_02.pdf

https://en.wikipedia.org/wiki/United_States_Army_Field_Manuals

<https://archive.org/details/military-manuals>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Intelligence>

https://en.wikipedia.org/wiki/Military_intelligence

<http://www.thefreedictionary.com/intelligence+operation>

<http://www.rand.org/topics/military-information-technology-systems.html>

<http://www.dtic.mil/jv2010/jv2010.pdf>